

Biuletyn Roku Czochralskiego

Wrocław

10 kwietnia 2016 r.

rok V, numer 12/152

Zapowiedzi

- ♥ 13 kwietnia – reż. Anna Laszczka – *Powrót chemika* – emisja filmu w kanale Planete+; godz. 9:45
- ♥ 21-22 kwietnia – finał Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy "Wybitni Polacy - znani i nieznani", Edycja I prof. Jan Czochralski – Gdańsk, Szkoła Podstawowa nr 82 im. prof. Jana Czochralskiego

Informacje prasowe i internetowe

- ♦ 29 marca - portal ResearchGate zawiadomił, że artykuł pt. *Jan Czochralski - father of the Czochralski method* został przeczytany przez 200 osób. To całkiem dobry wynik :-)

Co mówią nam książki adresowe Berlina? (cz. II)

W poprzednim odcinku, w numerze 3 z 16 stycznia br., omawialiśmy obecność Czochralskich w księgach adresowych dawnego Berlina. Dziś pokażemy inne osoby związane z prof. Janem Czochralskim.

Zacznijmy od chemika dra Augusta Herbranda (1869-1948). To u niego w aptecę (?) miał praktykował młody Czochralski po swoim przyjeździe do Berlina.

Książka pt. *Verzeichnis der Teilnehmer an den Fernsprechnetzen in Berlin und Umgegend*, w wydaniu z 1908 r. podaje na stronie 465 [http://digital.zlb.de/viewer/image/15849349_1908/465/LOG_0007/] następującą informację:

Herbrnad, Dr. A., Instytut mikroskopii bakteriologicznej i analiz chemicznych, drogeria. I adres: Cöpenicker Strasse 18 w Altglienicke (dziś jest to dzielnica Berlina). To tu miał pracować Jan Czochralski przed 1 kwietnia 1906 r. Problem w tym, że we wcześniejszych

wykazach ksiąg adresowych... nie ma Augusta Herbranda!? Jest natomiast zapis (p. niżej) w "Land registry of Köpenicker Str. 18 (Altglienicke)", że już w 1906 r. posiadłość tę miał dr. August Herbrand, chemik, i był jej właścicielem do 1922 r.

Artikel № <u>20</u>		<i>Wendt, Joh. Friedr. August, Müllergr. Altgl.</i>								
Bezeichnung nach dem Hypothekensbuch <u>77</u>		<i>1897. Wendt, Rudolf, Kaufmann gr. Berlin,</i>								
<i>1906. Dr. Herbrand, August, Chemiker, Altgl.</i>		<i>1902. Herbrand, August, Chemiker, Altgl.</i>								
Jahrgang des Flurbuchs.	Gemarkung.	Nummer des Katastrals.	Flächeninhalt.	Abweiche-Bezeichnung nach dem Hypothekensbuch.	Bezeichnung der Lage, Separationsplannummer u. dergl. m.	Kulturart.	Klasse.	Flächeninhalt.	Reinertrag.	Jahres de Grund

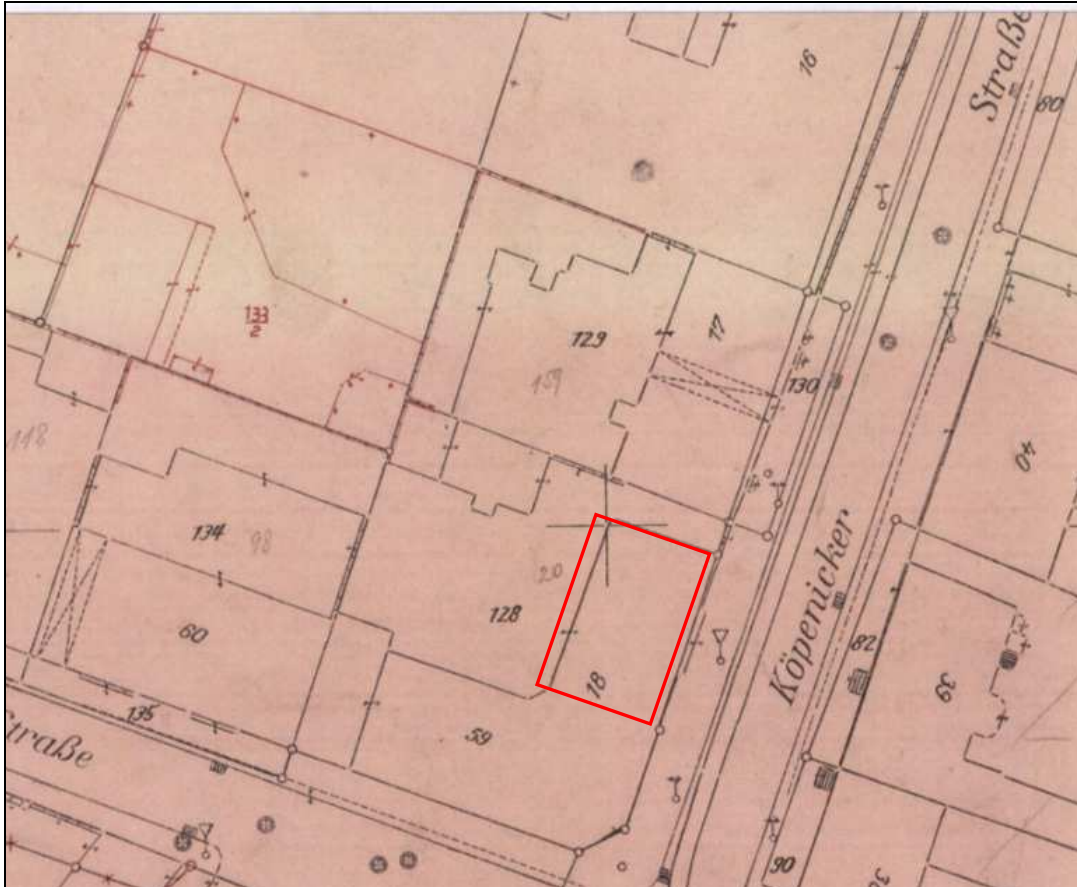

Dom przy ul Köpenicker Str. 18 pokazuje strzałka na widokówce wykonanej po 1923 r. To tutaj mieściło się laboratorium, w którym pracował Jan Czochralski. Budynek narożny powstał dopiero w 1914 r., ale przetrwał tylko do 1945 r.; dziś jest tu parking (patrz współczesna fotografia wykonana przez dra R. Ueckera).

Dr. Ucker z IKZ w Berlinie znalazł też dwie inne fotografie sprzed 1914 r. i 1928 r., ale budynek jest tam słabo widoczny.

Na następnej stronie pokazaliśmy ten budynek (czerwony prostokąt) na mapie działek berlińskich (nr 128).

W roku 1910 w książce adresowej Berlina (str. 69) pojawia się spółka z o.o. firmowana przez dra A. Herbranda przy Marburger Str. 5. [http://digital.zlb.de/viewer/image/10089470_1910/4798/LOG_0332/]. Ale w tym czasie Czochrański pracuje już w AEG?! Warto zauważyć, że wymieniona ulica jest w centrum Berlina a nie, jak kiedyś sądziłem, w Altglienicke.

Żona prof. Czochrańskiego pochodziła z rodziny Haase; ojciec Edward (1843-1914) był przedsiębiorcą budowlanym. Niestety, jest to bardzo popularne nazwisko (ponad sto osób w książce adresowej z 1907 r.) i trudno znaleźć właściwą osobę.

Jan Czochrański po przybyciu do Berlina miał mieszkać w swego brata Stanisława, ożenionego z Klarą Motzki (Mocki). To nazwisko pojawia się już w księgach z 1856 r. (!) - to jakiś R. von Mocki, maszynista Kolei Dolnośląskiej. Natomiast w księdze adresowej z 1928 r. mamy informację o Gustawie Motzkim prowadzącym salon drogerijno-farbiarski przy Reichenberger Str. 100. Czy to ten? W 1931 r. obok niego pojawia się murarz Karl Motzki z Lichtenfeld (Manteuffelstr. 3, parter).

PS. Pięknie dziękuję dr. Reinhardowi Ueckerowi z Instytutu Wzrostu Kryształów (IKZ) w Berlinie za przesłane dokumenty i cenne wyjaśnienia.

P.Tom.

*Paweł Tomaszewski
INTiBS PAN*